Haastattelu

Laadullinen tutkimus

Haastattelu

- Intensiivinen vuorovaikutustilanne
- Persoonallisuus läsnä
- Haastattelija tutkimuksen “työkalu”
- Vastaajalla on arvokasta tietoa

- Mitä haastattelumenetelmää minun tulisi hyödyntää?

Vastaus riippuu tutkimuksen tavoitteista, aiheesta, vastaajista, ajasta ja paikasta sekä muista tekijöistä, jotka tekevät haastattelusta ainutlaatuisen.

Minkälainen haastattelu

- Teemahaastattelu
- Elämäntarina
- Arviointihaastattelu
- Focus group

Pitkäaikainen prosessi (useita haastatteluja), kertaluonteinen vai näiden väliltä?

Triangulaatio, jossa haastattelu on yksi aineistotyyppi?

Triangulaatio, jossa haastatteluaineistoa tarkastellaan eri näkökulmista?

Etsitkö säännönmukaisuuksia /poikkeuksia?

Minkälainen haastattelu

Haastattelurunko voi olla

- Strukturoitu

  Tarkat kysymykset ja niiden järjestys; lomake

- Puolistrukturoitu

  Teemahaastattelu

  1) how do experts define expertise, 2) what kind of problems prevail in their work 3) how are 'routine' and 'adaptive' expertise performed, and 4) how useful has their education been for their current positions?

- Strukturoimaton

  Avoin, flow

Clinical interview

”Conversation with a purpose” ---“experiences troublesome or especially valuable”

Korostaa kognitiivisia ja emotionaalisia ulottuvuuksia

- Herbert Ginsburg: How can we discover what a child knows?
- Ongelmalähtöisyys
  - Oppimisvaikeudet, ymmärtäminen, opettajien väärinkäsitykset oppimisesta, jaksaminen, miten opettaja tunnistaa nuoren masennuksen, miten opettaja saa tietoa oppijoiden ajatteluprosesseista, miten lapset ymmärtävät rytmin
  - Sirotc & Zazkis (2007): Can the exact location of √5 be found on the number line? In this article we consider the answers of a group of preservice secondary school teachers to this question, in light of their general conceptions of irrational numbers and their representations.

- Tehtävä (task, test) ja haastattelu
  - Verbaali ja nonverbaali käyttäytyminen
  - Haastattelukysymysten räätälöinti

- Kehollisuus
  - Välittää vastaajalle, että ymmärtää hänen tunteensa ja asenteensa
  - Käyttää helposti ymmärrettävää kieltä ja on
  - Aktiivinen, hyvä kuuntelija: valpas, keskittynyt, kärsivällinen, avoimin mielin

Clinical interview (esimerkki Lee et al. 2009)

1) Lapset työstävät matemaattisia tehtäviä (play, teaching and learning events), heitä haastatellaan ja tilanteet videoidaan

→Tutkimus lasten matemaattisesta ajattelusta

2) Opettajaopiskelijat katsovat videoleikkeitä ja analysoivat lasten matemaattista ajattelua ja reflektoivat omaa opettamistaan

→ Tutkimus opettajien käsityksistä lasten mat. ajattelusta ja oppimisesta

I learned to observe closely and analyse carefully

I learned to make judgement based on evidence

I gained insight to experts' thinking behinnd their practices

I became aware of my teaching practices through self-examination

• Ginsburg, H. (2001). *Entering the child's mind: the clinical interview in psychological research and practice.* Cambridge University Press.

http://www.google.com/books?id=pfeAgwUNQjsC&lpg=PR9&ots=MtImTuovtb&dq=clinical%20interview%20research&lr&hl=fi&pg=PA2#v=onepage&q&f=false

• Jones, K.D. (2010). The unstructured clinical interview. *Journal of Counseling and Development, 88(2), 220–226.*

• Lee, J.S., Ginsburg, H.P, & Preston, M.D. (2009). Video interaction for teaching and learning (VITAL): Analyzing videos online to learn to teach early childhood mathematics, *Australasian Journal of Early Childhood* 34(2), 19–23.

• Sirotic, N. & Zazkis, R. (2007). Irrational numbers on the number line – where are they? *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology,* 38(4), 477–488.

Miten valmistaudun haastatteluun?

- **Kysymykset:** tavoitteen, tutkimuskysymysten ja teoreettisen viitekehyksen mukaisesti

Jaatko ne etukäteen vastaajille?

- **Vastaajat:** Millä perusteilla valitaan, miten kutsutaan mukaan (tutkimuslupa)

Mitä kerrot etukäteen vastaajille? Tausta, merkitys? Luottamus? Miten vastaaja valmistautuu? Miten et osoittaisi omia ennakko-odotuksiasi? Mitä vastaaja saa “hyvitykseksi”? Kontaktitiedot, epäselvyydet.

- **Paikka:** Kuka valitsee? Missä vähiten häiriöitä?
- **Vuorovaikutuksen muoto:** Kasvokkain, sähköpostitse, blogissa tms. puhelimitse, videokonferenssina (ACP, Skype), postitse?
- **Haastateltavien määrä**: yksilö, ryhmä?
- **Välineet:** Kuva, ääni? Millä tallennat? Toimiiko? Kynä ja paperia? Kysymykset?
- Harjoittelu!

Haastattelija *(eroaa keskustelijasta)*

- Tieto: ymmärtää hyvin aihealueen ja tuntee kontekstin erityispiirteet
- Rakenne: selkeä etenemisen rakenne
- Selkeä: yksinkertaiset, helposti ymmärrettävät kysymykset
- Sensitiivinen: tekee havaintoja ja reflektoi
- Suvaitseva ja kärsivällinen provokatiivisille ja odottamattomille näkemyksille
- Ohjaava: vie haastattelua eteenpäin
- Kriittinen: testaa vastaajan uskottavuutta
- Tulkitseva: tulkitsee vastaajan ilmaisuja

Mihin kysymykset voivat kohdistua?

- Taustatiedot!! (AERA)

  SES-tiedot

- Käyttäytymistä ja toimintaa

  Mitä olet tehnyt tai tekemässä?

- Mielipiteitä, arvoja ja asenteita

  Mitä ajattelet aiheesta?

- Emootioita

  Miltä jokin tuntuu?

- Tietoa

  Deklaratiivista, proseduraalista itsesäätelytietoa

- Aistikokemuksia

  Mitä on nähnyt, kuullut, koskettanut, haistanut, maistanut?

Haastattelussa

- Huolehdi ennalta kaikki valmiiksi, ole kiinnostunut kohtaamaan vastaaja, herätä luottamusta
- Kerro tutkimuksen tarkoituksesta ja vastaajan roolista siinä
- Kuvaa haastattelun eteneminen
- Aloita helpolla: kerää vastaajan taustatiedot
- Yritä saada vastaaja nopeasti “sisälle” haastatteluun (faktakysymys)
- Esitä yksi kysymys kerrallaan
- Tee tarkentavia kysymyksiä
- Pyydä perustelemaan, selittämään ja kaivautumaan syvemmälle

Haastattelussa

- Rohkaise vastaajaa, anna hänen puhua, älä laita sanoja vastaajan suuhun
- Osoita, että “negatiiviset” vastaukset ovat yhtä tärkeitä kuin “positiiviset”
- Missä määrin vastaaja toimiui haastattelijan odotusten mukaan?
- Vältä stereotypioita
- Myötäeläminen haastattelutilanteessa??

- Siirry selkeästi pääteemasta toiseen
- Tee muistiinpanoja - hienovaraisesti
- Mennyt – nykyisyys - tulevaisuus

Haastattelun jälkeen

- Kiitä vastaajaa ja kerro tutkimuksen etenemisestä; miten ja mistä vastaaja voi sitä seurata; sovi mahdollisuus tarkentaville kysymyksille.
- Kirjoita havaintojasi talteen

- Kokonaisuus: Tallensitko haastattelun ja litteroitko sen täsmällisesti?
- Tarkkuus: Unohditko mitään? Vastaako haastattelun kirjoitettu muoto todellisuutta? Pystyykö sellainen joka ei ollut tilanteessa mukana, saamaan kuvan tapahtuneesta litteroinnin perusteella.
- Bias: “Lisäsitkö” sellaisia omia havaintojasi tai oletuksiasi, joita vastaaja ei suoraan sanonut?
- Luottamuksellisuus: Pyysitkö luvan ja tietääkö vastaajasi, mihin haastateluaineistoa käytetään?

Lisätietoja mm. Cohen & Manion, 1994

HARJOITUS

1) Haastatteluun valmistautuminen (45 min.)
   - 2-4 ryhmää
   - Määritelkää tutkittava aihe ja tutkimuskysymykset
   - Määritelkää haastattelun tavoite
   - Suunnitelkaa haastattelu ja laatikaa haastattelukysymykset

2) Haastattelu (30 min.)
   - Valitkaa ryhmästänne haastattelijat ja haastateltava
   - Haastattelun toteuttaminen
     - Haastattelijat haastattelevat jonkin toisen ryhmän haastateltavaa (kesto enintään 20 min.)

3) Haastatteluiden arviointi (40 min.)
   - Kuunnellaan ryhmän kanssa haastattelu ja tehdään havaintoja
     - Missä määrin saavutettiin tavoite?
     - Miten kysymykset toimivat?
     - Millainen haastattelutilanne oli?
     - Mitä ei osattu ottaa huomioon?
     - Mikä koettiin erityisen tärkeäksi?

4) Yhteenveto yhdessä (20 min.)